

EUGENIJUS RŪKAS

SAJUNGOS AIKŠTĖ IR ŠV. JUOZAPO BAŽNYČIA

Sajungos aikštė

Nuo pat įkūrimo XVII a. II pusėje iki 1919 m. Vilijampolė buvo savarankiškas miestelis, 1791 m. gavęs turgaus ir prekymečių privilegiją. 1919 m. (taigi – prieš 90 metų) Vilijampolė (su Aleksotu, Žaliakalniu ir Šančiais) prijungta prie Kauno.

Išaugusiam miestui iškilo poreikis reguliuoti statybas ir planingai formuoti savaimingai plitusių priemiesčius. Pagal 1923 m. parengtą schematinį Kauno vystymo planą (danų inžin. M. Frandsenas ir inžin. A. Jokimas) Vilijampolėje pasiūlytas geometrizuotas gatvių tinklas, o jo centre, dabart. Linkuvos-Panerių g-vių sankryžoje, – žiedinė aikštė. Tačiau plano įgyvendinimas buvo mažai realus, nes neturėjo geodezinio pagrindo

1929 m. inžin. archit. E. Frykas ir miesto matininkas J. Salenėkas parengė naują Vilijampolės gatvių tinklo projektą, perkeltą į tais pačiais metais išleistą Kauno miesto planą. Pagal jį minėtų gatvių sankryžoje „pakartota“ žiedinė aikštė (Sajungos), iš jos (be jau minėtų) išvestos dar penkios spindulinės gatvės, aplink aikštę suplanuoti 9 skirtingo dydžio kvartalai. Dabart. aikštės teritorijoje suplanuoti 4 nedideli (trapecinio plano) kvartalai, apriboti dviem išilginėmis ir keturiomis skersinėmis gatvėmis, už dabart. Neries krantinės – dar vienas kvartalas.

Į vieną iš keturių minėtų kvartalų, prie senosios Skerdyklos (vėliau A. Kriščiukaičio) g-vės, kirtusios dabart. aikštę, pateko senosios katalikų kapinės, įkurtos XIX a. pabaigoje. Nurodyti tikslią jų įkūrimo datą, deja, stinga duomenų. Bene pirmą kartą kapinės fiksuojamos Kauno tvirtovės plane 1887 m. Tuomet jos buvo į šiaurės rytus nuo senojo miestelio (Vilijampolskaja Sloboda), dar laisvoje teritorijoje, prie kelio, ilgainiui virtusio Skerdyklos, vėliau A. Kriščiukaičio gatve. Iki Pirmojo pasaulinio karo miestelis ūgtelejo šiaurės rytų kryptimi ir priartėjo prie kapinų, pirmosios gyventojų sodybos pradėjo kurtis ir kitoje kapinių pusėje. Panaši situacija išliko ir visą 10-metį po Pirmojo pasaulinio karo. III-ojo 10-mečio pabaigoje kapinės supo naujoms statyboms ar pačių kapinių išplėtimui rezervuota teritorija ir dirbamos žemės plotas. Kapinių plotis palei Skerdyklos (A. Kriščiukaičio) gatvę buvo 94,10 m.

1934 m. birželio 19 d. Vilijampolės lietuvių žemės sklypų ir namų savininkų draugijos valdyba kreipėsi į Kauno m. burmistrą, prašydama tarpininkauti dėl parko įrengimo patogioje gyventojams vietoje, kadangi *visame priemiestyje nėra tinkamos poilsiui vietos.*